

СИЛАБУС

Волинський національний університет імені Лесі України

Факультет біології та лісового господарства

Кафедра лісового і садово-паркового господарства

Дисципліна: Недеревні ресурси лісу

Коротка характеристика: вибіркова; 2 курс 4 семестр; 7,5 кредитів ЄКТС; 180 год., у т.ч. 10 год. лекцій, 10 год. лабораторних робіт

Розклад занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Викладач: Андреєва Валентина Вікторівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри лісового і садово-паркового господарства

Електронна пошта: Andreeva.Valentyna@vnu.edu.ua

Передумови вивчення курсу: базові знання з основ біології та екології.

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

З лісом пов'язано виробництво не лише деревини, але й багато іншої цінної недеревної продукції. Метою вивчення даної дисципліни є формування у студентів теоретичних знань, вмінь та навичок для заготівлі і перероблення лісових ягід, грибів, березового соку, лікарських рослин та інших видів недеревної продукції, що має важливе значення для збільшення виробництва високоякісної харчової та лікарської продукції і раціонального використання лісових ресурсів.

Завдання дисципліни – одержання студентами необхідних знань по раціональному використанню і відновленню недеревних ресурсів лісу та здійсненню побічних користувань. Це знання технологій сінокосіння та заготівлі кормів, технологій збору та перероблення дикорослих плодів, ягід, грибів, лікарських рослин та їх вирощування, підсочки берези та використання соку в харчових цілях, лісового бджільництва, заготівлі і використання деревної зелені та інших корисних продуктів лісу.

2. КОМПЕТЕНЦІЇ

Після якісного вивчення дисципліни студенти опанують такі компетенції, як:

Здатність вирішувати поставлені завдання з інвентаризації лісів, оцінювати лісові ресурси та продукцію.

Здатність планувати й реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень та їх біологічної стійкості, ощадливого, на екологічних засадах, використання лісових ресурсів.

В сукупності з іншими фаховими освітніми компонентами це дозволить досягти наступних програмних результатів:

Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності.

Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

На лабораторних роботах у студентів розвиваються такі соціальні навички як

робоча етика, відповідальність, міжособистісні навички (самоконтроль, терпимість), а також вміння планувати роботу. Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ) також передбачають формування у студентів soft skills, таких як вміння доносити свою думку зрозуміло і ввічливо, вміння публічно виступати, знаходити інформацію, якої бракує під час пошуку розв'язання проблеми та ін.

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Детальний опис курсу міститься в навчальній програмі курсу «Недеревні ресурси лісу», яка розміщена на сайті факультету.

Перелік тем лекцій з питаннями, які розглядаються

Змістовий модуль 1. Лісові кормові угіддя та дикорослі плодово-ягідні рослини лісів України

Тема 1. Вступ.

Лісове господарство – складова частина агропромислового комплексу країни. Види побічних лісових користувань. Вимоги до побічного користування лісом, які забезпечують його невичерпність. Місце та значення побічного лісового користування в діяльності комплексних лісових підприємств. Перспективи розвитку окремих видів побічного лісового користування. Сучасні технології побічних лісових користувань. Заслуги вчених в розвитку побічного лісового користування. Роль дисципліни у підготовці фахівців лісового господарства.

Тема 2. Дикорослі плодово-ягідні рослини лісів України.

Сучасне значення дикорослих плодів та ягід для людини. Основні дикорослі види зерняткових ягідних та горіхоплідних порід, які мають найбільше поширення і практичне значення. Харчова цінність та лікувальні властивості лісових плодів, горіхів, ягід. Біологічні особливості основних дикорослих плодових, ягідних та горіхоплідних рослин.

Прогнозування врожаю, техніка збору, зберігання і перероблення дикорослих плодів, горіхів, ягід. Пристосування для збору дикорослих ягід. Тара для збору, зберігання і транспортування ягід. Заходи, які забезпечують розширення промислових заготівель дикорослих плодів та ягід на підприємствах лісового господарства.

Змістовий модуль 2. Збір та заготівля грибів, лікарської сировини. Добування березового соку.

Тема 3. Гриби лісів України.

Значення грибів як продукту харчування. Найголовніші їстівні та отруйні гриби лісів України. Прогнозування плодоношення грибів. Збір грибів. Промислова заготівля та первинне перероблення грибів. Технологія сушіння, маринування та соління грибів. Приготування екстрактів, концентратів, борошна. Штучне розведення грибів.

Тема 4. Заготівля лікарської сировини у лісах України.

Сучасне значення дикоростучих лікарських рослин. Діючі речовини та біологічні особливості лі дикорослих лікарських рослин. Групи лікарської рослинної сировини. Збір, заготівля та первинне перероблення лікарської сировини. Загальні правила, техніка та строки збору лікарських рослин. Природне та штучне сушіння, способи та строки зберігання лікарської сировини. Заборона заготівлі рослин, які занесені в Червону книгу. Рациональне використання дикорослих лікарських рослин. Відновлення та вирощування на лісових землях найважливіших лікарських рослин.

Тема 5. Добування березового соку.

Коротка історія розвитку добування березового соку. Строки добування березового соку. Технологія підсочування берези, підготовчі роботи, техніка свердління каналів, встановлення підсочного знаряддя, збір соку. Способи підсочування: відкритий, напівзакритий, закритий. Короткострокове, довгострокове та тривале підсочування. Добування соку з пеньків. Зберігання березового соку. Заключні роботи. Відбір березових деревостанів для підсочування.

4. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль (мах = 40 балів)					Модульний контроль (мах = 60 б.)	Загальна кількість балів
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2		залік	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5		
8	8	8	8	8	60	100

Критерії оцінювання та політика викладача щодо дедлайнів

Практичні навички (виконання лабораторної роботи) оцінюються за результатами виконання лабораторних робіт. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету). Лабораторна робота може бути оцінена на максимальну кількість балів, якщо студент вчасно виконав всі завдання, оформив роботу, зробив висновки. Лабораторні роботи здаються на наступному занятті після закінчення лабораторної роботи.

Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності

Списування під час письмового опитування, контрольних робіт та МКР заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.

5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль – залік. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає залік у письмовій формі. При цьому на залік виноситься *60 балів*, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Для отримання оцінки потрібно набрати певну кількість балів згідно шкали оцінювання.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Андреев Н. Г. Луговое и полевое кормопроизводство. Учебник для вузов. 2-е изд. перер. и доп. / Н. Г. Андреев. – М. : Колос, 1984. – 495 с.
2. Поліщук В. П. Пасіка / В. П. Поліщук, В. А. Гайдар. – К. : Ділова Україна, 1993. – 272 с.
3. Рябчук В. П. Недревна продукція лісу / В. П. Рябчук. – Львів : Світ, 1996. – 312 с.
4. Свириденко В. Є. Побічне користування лісом : Навчальний посібник / В. Є. Свириденко. – К. : Вид-во ПП "Ірена", 2002. – 240 с.
5. Телишевский Д. А. Комплексное использование недревесной продукции леса / Д. А. Телишевский. – М. : Лесн. пром-сть, 1986. – 261 с.

Допоміжна

1. Аветисян Г. А. Бджільництво. Підручник для вузів. 3-е вид., пер. і доп. / Г. А. Аветисян. – М. : Колос, 1982. – 319 с.
2. Дари лісів / [Єлін Ю. Я., Зерова М. Я., Лушпа В. І., Шабарова С. І.]. – К. : «Урожай», 1979. – 392 с.
3. Зерова М. Я. Гриби: їстівні, умовно-їстівні, неїстівні та отруйні / М. Я. Зерова, Ю. Я. Єлін, С. М. Коз'яков. – К. : Урожай, 1984. – 204 с.
4. Катіна З. Ф. Дикоростучі лікарські рослини УРСР / З. Ф. Катіна, Д. С. Івашин, М. І. Анісімова. – К.: Здоров'я, – 1965. – 310 с.
5. Орлов И. И. Берёзовый сок / И. И. Орлов, В. П. Рябчук. – М. : Лесн. пром-сть, 1982. – 56 с.
6. Телішевський Д. А. Гриби, ягідники і лікарські рослини лісів України / Д. А. Телішевський. – Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1972. – 152 с.
7. Телишевский Д. А. Сбор и заготовка грибов / Д. А. Телишевский, В. Т. Козак, П. Н. Таргонский. – М. : Лесн. пром-сть, 1983. – 239 с.

1.